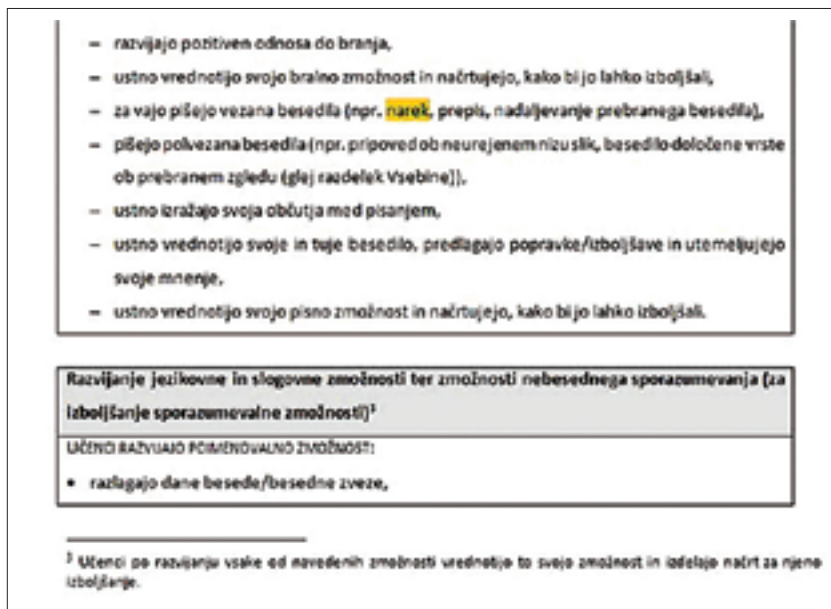

Ocenjevati narek v prvem vzgojno-izobraževalnem obdobju ali ne?

Pisanje nareka je zares kompleksen proces. Zlasti za pisce začetnike je zelo miselno naporno informacije iz slušne podobe pretvoriti v vidno. Avtomatsko prevajanje iz slišnega v vidno ne zadostuje. Hkrati poteka več procesov:

1. V procesu narekovanja otrok pomni besedilo s svojim notranjim govorom, torej slušne vtise predeluje z lastnim načinom izgovora (tihu izgovarja besedo, ki jo mora zapisati).
2. Otrok mora imeti razvit t. i. fonemski sluh, ki mu omogoča slušno (glasovno) razčlenjevanje (in sintezo) ter razlikovanje slišno podobnih glasov.
3. Hkrati mora vsakemu glasu prirediti črko, si v spomin priklicati njeno obliko (najprej samo ene črke, nato še vse ostale črke v sklopu besede) in to obliko prenesti na gibe roke – ob upoštevanju pravopisnih pravil. Za kaj takšnega je potrebna hitra povezava med sluhom in vidom.
4. Obvladati mora tudi širšo prostorsko orientacijo na pisni podlagi (pri začetnikih ta še ni dovolj razvita in otroci pozabljajo položaj črk v prostoru).
5. Pomembna je tudi hitrost zapisovanja – počasno pisanje namreč povzroča spuščanje črk in nepravilne povezave med njimi.

Narek torej ni priporočljiv način preverjanja in ocenjevanja, ker na rezultat vpliva toliko dejavnikov, da lahko dvomimo o njegovi objektivnosti (poleg zgoraj

Slika 1: Izsek iz Učnega načrta za slovenščino (2011, 10)

omenjenih tudi vpliv pozornosti, zmožnosti poslušanja, zahtevnosti besedišča, dolžina besed/povedi ...).

Ključno vprašanje, ki si ga je treba postaviti, je: kaj preverja narek? Kako določite, na katerem področju je treba pomagati učencu, če besedila po nareku ne zapiše pravilno? Kaj pri tem spremljate? Kaj vam ta informacija pove o učencu?

Iz ciljev učnega načrta je razvidno (slika 1), da narek pišemo za vajo, preko katere diagnosticiramo, spremljamo učenčev napredek (obenem pa morebitne napake, vrzeli) in tako s povratno informacijo ter s prilagoditvijo dejavnosti posameznemu učencu usmerjamo nadaljnje učenje. Glavni cilj obvladovanja pisanja je pisanje v funkciji in s tem izkazovanje obvladovanja osnovnih pravopisnih pravil, ki jih določa učni načrt. Učenec naj med pisanjem besedila

o sebi, opisa ali vabila dokazuje, kako obvladuje veliko začetnico, ločila ipd. Poleg tega pa učenčevo pravopisno zmožnost spremljamo in razvijamo še z različnimi vajami popravljanja napak v lastnem besedilu ali besedilu vrstnika, učenec lahko sestavi besedilo, ga nato narekuje sošolcu in ob prvotno dogovorjenih kriterijih uspešnosti lahko drug drugemu popravljata napake, si podajata povratno informacijo. Tako bo učenje intenzivno in tudi pravopisna zmožnost se bo ob učiteljevi povratni informaciji razvijala in trajno izboljševala.

Odgovor zapisali:
dr. Nataša Potočnik,
dr. Leonida Novak